

یاد تاکسی‌مترها تاکسی‌مترها

به خیر! به خیر!

نسرین ظهیری

«هفت تیر یک نفر» راهم را از میان ازدحام مسافران ضلع جنوب میدان ونک می‌گشایم و خودم را به تاکسی زرد رنگی می‌رسانم که مرد با دست به آن اشاره می‌کند، در تاکسی را که باز می‌کنم تنها پسر جوانی را میان صندلی‌های وارفته تاکسی می‌بینم. با تصور اینکه اشتباه کرده‌ام، بر می‌گرم، اما راننده با اصرار می‌گوید: «بفرما، بفرما ایکی ثانیه مسافر جور می‌شه» اما ایکی ثانیه راننده به ۳۰ دقیقه تبدیل می‌شود و مسافر که جور می‌شود راننده در حالی که در را باز می‌کند می‌گوید: «از همین الان بگویم که کرایه ۲۰۰ تومان هر کی نمی‌خواد می‌تونه سوار نشه».

سر و صدای مسافر ها بلند می‌شود، مرد جوانی که سامسونت خود را محکم روی پاهایش نگه داشته با اعتراض به راننده می‌گوید: «مرد حسابی اینو از همون اول می‌گفتی، نه الاّن که نیم ساعت معطل شدیم». پیرمردی که جلوی ماشین نزدیک راننده نشسته است غرولند می‌کند: من الاّن به اندازه پنجاه تومن هم روی صندلی ماشین شما ننشسته‌ام، چه برسد به ۲۰۰ تومن».

«بنزین گرون شده، آقا خبر ندارید».

این را راننده می‌گوید و بیهوده میان خیابان پر ترافیک قصد عبور کردن را دارد.

جوان سامسونت به دست، انگار که از این حرف راننده خیلی عصبانی شده باشد، کاغذ سفیدی را بیرون می‌آورد و تند تند مشغول محاسبه کردن می‌شود: «الاّن برایتان ثابت می‌کنم که کرایه شما غیر عادلانه است، هر لیتر بنزین ۵ تومان گران شده و در مقابل هر مسیر بین ۲۵ تا ۵۰ تومان افزایش قیمت پیدا کرده است. پس کرایه که قبلاً ۱۰۰ تومن بوده الاّن شده ۱۲۵ تومان (البته به صورت حداقل) بنابراین هر راننده در هر مسیر ۱۲۵ تومن بیشتر دریافت می‌کند. اگر تاکسی هر ۵ کیلومتر یک لیتر بنزین مصرف کند؛ که مسلماً کمتر از این ۵ تومان بیشتر از سال قبل پول بنزین می‌دهد و ۱۲۰ تومان بیشتر از مسافران خود دریافت می‌کند. پس اگر یک تاکسی در طول روز ۶۰ لیتر بنزین مصرف کند، ۳۰۰ تومان بیشتر از سال قبل پول و هزینه پرداخت می‌کند. در حالی که هر کدام از این رانندگان در هر مسیر بیش از ۱۰۰ تومن در مقابل ۵ تومن افزایش نرخ بنزین دریافت می‌کنند.

حالا دیگر راننده عصبانی شده است، تقریباً فریاد می‌کشد: «بااین حساب و کتابی که تو کردی، آخر هر

سال من باید یک خونه و یک ماشین آخرین مدل بخرم، حساب و کتابت درست نیست، شما قیمت لوازم یدکی و قیمت تعمیر ماشین را که حساب نمی‌کنی سوپری و میوه فروشی سر کوچه ما همه جنس‌ها را دولا پنهان حساب می‌کند، که چی، هیچی بنزین گرون شده، حالا توقع داری که همه چیز گرون بشه به جز قیمت کرایه‌ها».

خانم چادری که تا حالا سکوت کرده بود، می‌گوید: «خیالتان راحت باشد، چند روز دیگر همه به این کرایه‌ها عادت می‌کنند و نگرانی شما هم از بین می‌رود».

می‌گویم: آقای راننده قبل از عید هم وقتی قرار شد که برای صندلی جلو یک نفر را سوار کنید راننده‌ها به این بهانه قیمت مسافر صندلی جلو را روی کرایه بقیه حساب کردند، نمونه‌اش همین راننده‌های مسیر آزادی-رسالت، آزادی-ونک و غیره، بعد هم که راهنمایی و رانندگی قضیه را جدی نگرفت و باز هم در صندلی جلو دو نفر سوار شدند، کرایه‌ها کاهش پیدا نکرد. بنابراین امسال به اندازه کافی اضافه قیمت برای سال جدید داشته‌ایم، انصاف نیست که دوباره کرایه‌ها را بالا ببرید.

اما راننده دیگر گوش نمی‌دهد، انگار از پس ۵ تا مسافر معترض بر نمی‌آید، وسط راه به جای یکی از مسافر هایی که پیاده شده است، دختر جوانی سوار می‌شود، دو تا چهار راه بعد پنجاه تومن به راننده می‌دهد و پیاده می‌شود.

صدای راننده باز هم دوباره در می‌آید: «خانم اگر سوار مینی‌بوس می‌شدی، بیشتر پول می‌دادی و پنجاه تومانی نیم‌بند را از پنجره تاکسی پس می‌دهد دخترک بی‌اعتنا به حرف راننده از گرفتن پنجاه تومانی اجتناب می‌کند، راننده باز هم می‌گوید: «بگیر خانم

صدقه که نمی‌دهی».

دخترک در حالی که از کنار تاکسی رد می‌شود می‌گوید: (دو تا چهار راه که بیشتر نیامده‌ام، تا چند روز پیش پنجاه تومن صدقه نبود حالا شد صدقه».

پنجاه تومانی از دست راننده رها می‌شود و چند لحظه بعد پنجاه تومانی نیم‌بند زیر چرخ اتومبیل له می‌شود. یک لحظه یاد تاکسی‌مترها افتادم، یاد تاکسی‌مترهایی که اکنون جایش درون همین تاکسی هم خالی است. یکبار دیگر اردیبهشت ماه سال گذشته را در ذهن مرور می‌کنم. بخشنامه‌ها صادر شد، خبر آن روی تلکس روزنامه‌ها آمد؛ مسؤولان با برگزاری میزگردهای تلویزیونی در مورد راهکارهای اصلی طرح بحث و گفت‌وگو کردند و روزنامه‌ها با شک و تردید ابعاد مختلف طرح را مورد بررسی قرار دادند و بدین ترتیب طرح «محاسبه نرخ تاکسی‌ها با تاکسی‌متر» در روزهای آغازین اردیبهشت ماه سال گذشته بازار داغ برخورد مسافر و راننده را داغ‌تر کرد. مدیر عامل تاکسیرانی تهران اعلام کرده بود که از آغاز اردیبهشت ماه، رانندگان ملزم هستند، کرایه مسافران را با تاکسی‌متر محاسبه و دریافت کنند. بر اساس طرح محاسبه کرایه با تاکسی‌متر، نرخ ورودی در تاکسی‌های گردش ۵۰۰ ریال تعیین شده بود که این مبلغ برای مسافت دو هزار و ۶۰۰ متر در نظر گرفته شده بود. پس از طی مسافت یاد شده به ازای هر ۱۰۰ متر، مبلغ ۱۹ ریال به نرخ ورودی اضافه می‌شود و پس از هشت دقیقه در مواقع ترافیک و سرعت‌های کمتر از ۲۰ کیلومتر در ساعت نیز در هر دقیقه مبلغ ۳۰ ریال به کرایه مسافران تاکسی اضافه می‌شد.

البته طرح استفاده از تاکسی‌متر اولین بار در سال ۱۳۵۰ به دستور دولت وقت با نظارت شهربانی اجرا

شد ولی چون از پشتوانه قانونی برخوردار نبود، تا سال ۵۳ بیشتر دوام نیاورد. در سال ۷۵ دفتر مطالعات سازمان تاکسی‌متر دوباره طرح استفاده از تاکسی‌متر را به وزارت کشور و شورای عالی ترافیک شهر داری پیشنهاد داد و در سال ۷۷ با تعیین نرخ مناسب از طرف سازمان تاکسیرانی این طرح قطعی شد و در سال ۱۳۷۹ از طرف شورای شهر به تصویب رسید و از اردیبهشت ماه ۸۰ استفاده از تاکسی‌متر اجباری شد و بدین ترتیب مسافران هر روز انتظار داشتند نرخ کرایه‌شان با تاکسی‌متر محاسبه شود و فقط یک نفر در صندلی جلو سوار شود.

اما این طرح تنها چند روز در خیاباهای تهران دوام آورد و به هیچ وجه مناسب وضعیت و شرایط رفت و آمد در این شهر نبود. کم‌کم سروصدای مسافر ها بلند شد. هر روز خیابان‌های شهر شاهد بحث و جدل مسافر و راننده‌ها بودند، نرخ برخی از مسیرها افزایش یافته بود و برخی از مسیرها هم اصلاً راننده‌ها حاضر به استفاده از این وسیله نشدند. آنها می‌گفتند «فقط می‌خواستند ۳۰ هزار تومان بابت تاکسی‌متر ها از ما بگیرند و دیگر کاری به کار این طرح نداشتند و اصلاً چیزی به عنوان نظارت بر این طرح وجود نداشت».

برخی از راننده‌ها هم می‌گفتند که عدم کارایی تاکسی‌متر در شهر تهران به دلیل تجربه‌های قبلی برای مسؤولان قابل پیش‌بینی بود و بدین ترتیب چند ماه هیچ مسافری انتظار استفاده از تاکسی‌متر در تاکسی که سوار شده نداشت و کم‌کم حفره‌هایی که جای خالی تاکسی‌متر ها را نشان می‌داد در میان تاکسی‌های شهر افزایش یافت. سال گذشته برای دریافت اطلاعاتی در مورد این طرح با وجود نامه‌نگاری‌های متعدد موفق به ایجاد ارتباط با مسؤولان تاکسیرانی نشدیم. هیچکس حاضر به پاسخ‌گفتن در مورد این

طرح با ما نشد.

در طول ماه‌های گذشته مسافران به ندرت شاهد آن بوده‌اند که کرایه‌شان به وسیله تاکسی‌متر تعیین شود. عده‌ای از تاکسی‌داران می‌گویند که سال گذشته حتی تاکسی‌هایی که تاکسی‌متر قدیمی داشتند ملزم به دریافت تاکسی‌متر جدید شدند در حالی که شرکت تاکسیرانی می‌توانست تاکسی‌مترهای قدیمی را که هیچ استفاده‌ای از آن نشده بود، دریافت کند و به جای آن تاکسی‌مترهای جدید بدهد اما نه تنها این‌گونه نشد بلکه بدون هیچ حمایت مالی رانندگان مجبور به خرید تاکسی‌مترهای تحمیلی شدند.

به هر حال تنها کارایی تاکسی‌مترهای جدید این بود که بازار مناسبی برای دزدان وسایل ماشین به وجود آوردند.

البته بعد از آن طرح‌های دیگری نیز اجرا شد که هیچکدام به سرانجام نرسید. طرحی که در آن رانندگان ملزم به سوار کردن یک نفر در صندلی جلو می‌شدند، نیز هرگز نتوانست در تمام خیابان‌های شهر به اجرا آید و در حقیقت هیچ نظارتی روی این کار صورت نگرفت و با وجود تبلیغات بسیار، هنوز هم مسافران روی صندلی‌های جلو تاکسی‌ها آزرده می‌شوند.

طرح بستن کمربند ایمنی هم فقط در نزدیکی عوارضی‌ها رعایت می‌شود و راننده‌ها تنها در نزدیکی نیروهای راهنمایی و رانندگی زحمت بستن کمربند را به خود می‌دهند. با همه این اصول تنها طرحی که در خیابان‌های شهر به خوبی اجرا می‌شود، طرح اضافه شدن کرایه تاکسی‌ها بر اساس قیمت بنزین است که اعتراض مسافران را این روزها به دنبال دارد.